

Smitteverntiltak i barnehage

■ INGRID M. HØIE • Kunnskapssenteret

Faren for luftveisinfeksjoner og diaré blant barn kan halveres hvis barnehager og barneskoler setter i verk smitteverntiltak. Flere tiltak samtidig ser ut til å ha best effekt, viser en ny rapport fra Kunnskapssenteret for helsetjenesten.

Kan mer effektivt smittevern i barnehager og skoler bidra til å bedre barn og unges helse, og til å redusere sykdomstilfeller og antibiotikabruk? Kunnskapssenteret har på oppdrag fra Folkehelseinstituttet oppsummert forskning som undersøker effekt av smitteverntiltak i barnehager og skoler (1).

Reduserer luftveisinfeksjoner og diaré

– Vi fant at forekomst av luftveisinfeksjoner og diaré trolig blir mye mindre i barnehager og skoler som har ekstra oppmerksomhet på håndvask og opplæring om smittevern, sammenliknet med forekomst i barnehager og skoler som ikke har tiltak utover vanlig praksis, sier prosjektleder og seniorrådgiver ved Kunnskapssenteret Ingeborg Beate Lidal.

Resultatene indikerer at man kan forvente en reduksjon på 10 til 50 prosent færre infeksjoner blant barna. Slike tiltak bedrer trolig også hygieneatferden til barna.

– Hvis man i tillegg til oppmerksomhet på håndvask og opplæring om smittevern bruker hånddesinfeksjon, vil det trolig bidra til at sykefraværet blant skolebarn reduseres med 30–50 prosent, sammenliknet med barn som kun får opplæring i smittevern og juksedesinfeksjon (placebo), sier Lidal.

Flere tiltak samtidig

Forskerne inkluderte fire systematiske oversikter om effekt av totalt ni ulike smit-

teverntiltak. Det var best dokumentasjon for virkningen av flere tiltak samtidig, altså tiltak som består av mer enn ett enkelt grep for å redusere smitte.

– For tiltak alene, som kun håndvask eller kun hånddesinfeksjon brukt i skole og barnehage, kan vi ikke uttale oss om effekt, fordi studiemetodene bak disse resultatene er av svært lav kvalitet. Det betyr ikke at slike tiltak ikke virker, men at forskningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig for å konkludere om virkningen, forklarer Lidal.

Oppsummering av rapporten

I fem godt gjennomførte systematiske oversikter er effekt av totalt ni ulike smitteverntiltak presentert. Det er best dokumentasjon for virkningen av flere tiltak samtidig, dvs. tiltak som består av mer enn ett enkelt grep for å redusere smitte.

Hovedfunnene er at:

- håndvask og opplæring i smittevern i barnehager og barneskoler gir trolig betydelig mindre forekomst av luftveisinfeksjoner og diaré sammenliknet med barnehager og skoler hvor det ikke er tiltak utover vanlig praksis. Man kan forvente 10–50 prosent færre infeksjoner blant barna. Slike tiltak bedrer trolig også hygieneatferden til barna. Dokumentasjonen er av middels til lav kvalitet.
- bruk av hånddesinfeksjon i tillegg til håndvask og opplæring i smittevern, bidrar trolig til 30–50 prosent mindre sykefravær blant skolebarn (5–12 år), sammenliknet med barn som kun fikk opplæring og utførte «vanlig» håndvask eller fikk placebodesinfeksjon. Dokumentasjonen er av middels til lav kvalitet.

De systematiske oversiktene hadde svak dokumentasjon for enkle håndhygienetiltak som håndvask eller hånddesinfeksjon uten tilleggskomponenter i barnehager og skoler. Det betyr ikke at slike tiltak ikke virker, men at forskningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig for å konkludere om virkningen. Forfatterne fant ikke dokumenta-

sjon om effekt av fysiske tiltak som utbedring av fasiliteter, ventilasjon, persontetthet osv.

Det var ikke målt effekt av tiltakene på sekundær sykdom, antibiotikabruk, anti-

HÅNDHYGIENE

- Håndvask med vanlig såpe og vann
- Hånddesinfeksjon med hånddesinfeksjonsmidler (gel, skum, pumpepray, servietter). Både alkoholbaserte midler (vanligvis > 60 volumprosent alkohol) og ikke-alkoholbaserte midler
- Håndvask og hånddesinfeksjon brukes både alene og i kombinasjon

og skole gir færre infeksjoner

ILLUSTRASJONSFOTO: COLOURBOX

biotikaresistens, uheldige hendelser knyttet til tiltaket, kostnader eller bruk av helsetjenester. Det var heller ikke undersøkt om tiltakene påvirket sykefravær blant ansatte i barnehager og skoler.

REFERANSE

1. Lidal IB, Austvoll-Dahlgren A, Berg RC, Mathisen M, Vist GE. The effect of infection control interventions in day-care facilities and schools. Rapport fra Kunnskapscenteret nr. 17–2014. Oslo: Nasjonalt kunnskapscenter for helsetjenesten, 2014.

■ INGRID.MARGARETHA.HOIE@KUNNSKAPSENTERET.NO